

Vogelreisverslag NO-Polen 23-27 Mei 2001

Biebrza reservaat

Semianówka reservoir

Bialowieza woud

Johan Staelens – Yann Feryn – Yves Decneudt – Ignaas Robbe

Inleiding

Elke Europese vogelkijker moet minstens éénmaal in zijn carrière naar Polen in de maand mei. Het land heeft een hele rijke avifauna en we hebben vastgesteld dat vele soorten die in West-Europa schaars geworden zijn, hier nog in grote aantallen kunnen worden waargenomen.

We besloten drie van de beste vogelgebieden in Polen te bezoeken in een 5-tal dagen. Deze gebieden kunnen gevonden worden in het NO van het land, op zo'n 180 km van Warschau. We kunnen de drie natuurgebieden met superlatieven omschrijven;

Het **Biebrza reservaat**, nabij Lomza, wordt doorkruist door de laatste ongerepte laaglandrivier die Europa rijk is. De Biebrza vloedgebieden en meanders herbergen voor Europa zeer belangrijke broedpopulaties van onder andere Waterrietzanger (*Acrocephalus paludicola*), Poelsnip (*Gallinago media*) en Bastaardarend (*Aquila clanga*).

Het **Semianówka reservoir**, aan de Wit-Russische grens, is een groot, artificieel meer dat rietvelden, vochtige weiden, vlaktes en bossen afwisselt met grote partijen open water. Grote stukken van het meer staan droog en vormen eindeloze vlaktes die specifieke soorten aantrekken. Sommige Poolse vogelkijkers beschouwen het als de beste stek om vogels te kijken in hun land. Het gebied kreeg naam en faam doordat hier de eerste maal het broeden van Citroenkwikstaart (*Motacilla citreola*) in Polen werd vastgesteld. In recente jaren heeft ook de Poelruiter (*Tringa stagnatilis*) er gebroed. Trekvogels gebruiken het gebied als rust- en foerageergebied en er werden reeds vele zeldzaamheden gezien.

Het **Bialowieza woud** nabij Bialystok is Europa's allerlaatste stukje oerbos. Er staan vele eeuwenoude bomen en het gemengde bos biedt een ideaal biotoop voor een grote verscheidenheid aan bosvogels. Dit voormalig jachtgebied van de tsaar herbergt buitengewoon grote populaties van Hazelhoen (*Bonasa bonasa*), Witrugspecht (*Dendrocopus leucotus*), Kleine vliegenvanger (*Ficedula parva*) en Withalsvliegenvanger (*Ficedula albicollis*), om er maar een paar op te noemen. De productiebossen zijn vrij toegankelijk, het reservaat zelf is enkel begeleid te bezoeken.

Dag 1 – Woensdag 23 mei 2001

We namen de Lufthansa vlucht van Düsseldorf naar Warschau van 07h00 en kwamen aan te Warschau rond 08h45. Nadat we onze huurwagen opgehaald hadden, reden we naar Lomza (Warschau -> Ostrow Mazowiecka -> Lomza). Net nadat we brug over de Narew te Lomza gepasseerd waren, reden we rechtsaf (weg N64, richting Bialystok) en na 100 meter reden we opnieuw rechtsaf (richting Wizna) en kwamen we terecht op het baantje dat Lomza en Wizna verbindt over 29 km langs de Narew rivier. Het was pas middag en we konden reeds beginnen met vogels kijken.

We hielden even halt nabij de dorpjes Krzewo en Niwkowo, waar een prachtig overzicht kregen op de vloedgebieden van de Narew-rivier. De eerste kennismaking met de vogelrijkdom van Oost-Polen was overweldigend; we zagen de eerste **Ooievaars** (*Ciconia ciconia*) die hun nesten hadden op de daken en schoorstenen van de huizen, een **Zwarte ooievaar** (*Ciconia nigra*) die kwam overvliegen en we noteerden onze eerste **Schreeuwarend** (*Aquila pomarina*) voor de reis (een pracht van een stootvogel overigens!). Verder minstens 5 **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*), vooral mannetjes, verschillende **Buizerds** (*Buteo buteo*), een **Torenvalk** (*Falco tinnunculus*) en een jagende **Boomvalk** (*Falco subbuteo*). We konden

baltsende **Grutto's** (*Limosa limosa*) en **Tureluurs** (*Tringa totanus*) observeren. Op een zandbankje zaten enkele **Bosruiters** (*Tringa glareola*) en 2 **Dwergsterns** (*Sterna albifrons*). Over de Narew zelf wiekelden een 15-tal **Zwarte sterns** (*Chlidonias niger*). Verder zagen we nog een **Ijsvogel** (*Alcedo atthis*) en zeer vele **Paapjes** (*Saxicola rubetra*) en werkelijk grote aantallen **Rietzangers** (*Acrocephalus schoenobaenus*). Verschillende **Sprinkhaanzangers** (*Locustella naevia*), enkele **Bosrietzangers** (*Acrocephalus palustris*), **Spotvogels** (*Hippolais icirina*), minstens 3 mannetjes **Grauwe klauwier** (*Lanius collurio*) en ontelbare **Geelgorzen** (*Emberiza citrinella*) en **Roodmussen** (*Carpodacus erythrinus*) maakten het plaatje compleet.

We lunchten aan het restaurantje nabij de Wizna brug. We genoten van de "Shaslik" ofte Poolse brochette en de **Schreeuwarend** (*Aquila pomarina*) die kwam langsvliegen. Een grote kolonie **Huiszwaluwen** (*Delicon urbica*) onder de Wiznabrug bestond waarschijnlijk uit meer nesten dan de totale Zuid-West-Vlaamse populatie...

Een goede plek om **Ortolaan** (*Emberiza hortulanus*) te zien is het begin van de weg van Wizna naar Radzilow (slechts een paar honderd meter aan de westelijke kant van de Wiznabrug). We observeerden er 3 zingende mannetjes. De populatie van deze Emberizasoort is dramatisch geslonken in alle West-Europese landen (en helemaal verdwenen in België bijvoorbeeld), maar Polen heeft nog een gezonde en grote broedpopulatie. De traditionele en kleinschalige landbouwmethodes zorgen ervoor dat deze soort hier nog zeer veel geschikt biotoop vindt. Eens Polen tot de EG zal toegetreden zijn en de moderne landbouwmethodes hier ook hier ingang zullen vinden, mogen we zeker zijn dat deze soort ook hier rake klappen zal krijgen.

De weiden en sloten rond het dorpje Laskowiec zijn altijd interessant in de lente. Nog nooit hadden we zo'n mooie waarneming van een 30-tal **Witvleugelsterns** (*Chlidonias leucopterus*) in volledig zomerkleed. De vogels vlogen over de Narew net ten zuiden van het dorp. We stonden op de brug en ze kwamen tot op 10 meter afstand voor onze lenzen! (Als de vogels niet te zien zijn nabij Laskowiec zelf, dan kun je ze meestal wel observeren op de weg van Laskowiec naar Zajki, ten NO van Laskowiec).

Ten noorden van het dorp zagen we een kleine kolonie **Zwarte sterns** (*Chlidonias niger*) in een vegetatierijke sloot en ook verschillende jagende **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*). De vochtige weiden zijn ook de biotoop voor een kleine populatie **Grutto's** (*Limosa limosa*) en **Kwartelkoning** (*Crex crex*).

Vroeger in het voorjaar zijn er rond Laskowiec veel baltsende **Kemphanen** (*Philomachus pugnax*), **Noordse kwikstaarten** (*Motacilla thunbergi*) en **Bosruiters** (*Tringa glareola*) te vinden.

We reden verder over de "Tsarenweg" die ten oosten van het reservaat ligt en we stopten aan de observatietoren nabij "Krynicka Biel". Naast een aantal algemene soorten en het adembenemende landschap zagen we hier een **Wulp** (*Numenius arquata*) overvliegen.

Een aantal kilometer verder langs de Tsarenweg ligt het pad naar het beroemd PTOP reservaat "Wodniczka". Dit reservaat is waarschijnlijk de beste plaats in het West-Palearctische gebied om de zeldzame **Waterrietzanger** (*Acrocephalus paludicola*) te zien. Na een lange wandeling (ongeveer een uur) kwamen we bij een recent gebouwde observatietoren en platform middening de zeggevegetatie, de typische en zeldzaam geworden biotoop van de Waterrietzanger. Het duurde niet lang eer we de typische zang hoorden ("een kort babbeltje met het karakteristiek wiee-wiee-wiee op het eind"). We zagen 3 zingende mannetjes op korte afstand vanop de uitkijktoren.

Ook hier noteerden we **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*) en **Buizerds** (*Buteo buteo*). We hoorden er ook **Kwartelkoning** (*Crex crex*) en **Kraanvogels** (*Grus grus*). Een **Goudplevier** (*Pluvialis apricaria*) vloog luid roepend voorbij (het gebied lijkt ons een geschikt broedbiotoop, maar we weten niet of deze soort hier wel degelijk broedt). Het was ook een leuk weerzien met de baltsende **Watersnippen** (*Gallinago gallinago*), vele honderden paren broeden in het Biebrza bekken. Het was heel tof eens 2 **Velduilen** (*Asio flammeus*) in hun typische broedbiotoop te zien.

De rand van het gebied bestaat uit vochtige bossen met veel Wilg en Els – in de open stukken zagen we veel **Graspiepers** (*Anthus pratensis*) en zeer vele zangertjes; **Noordse Nachtegalen** (*Luscinia luscinia*), **Braamsluipers** (*Sylvia curruca*), **Grasmussen** (*Sylvia communis*), **Rietzangers** (*Acrocephalus schoenobaenus*), **Sprinkhaanzangers** (*Locustella naevia*) en **Kleine karekieten** (*Acrocephalus scirpaceus*). Aan een bosrand observeerden we 2 Elanden.

Ons bezoek aan het Wodniczka reservaat werd jammergenoeg verstoord door een groep zeer luidruchtige vogelkijkers die zich liet leiden door een zowaar nog luidruchtiger lokale gids. We denken niet dat er een

probleem is om om met vele mensen tegelijk naar vogels te kijken, de natuur is er ten slotte voor iedereen die er wil van genieten. We vinden wel dat er zekere gedragsregels in acht moeten worden genomen, en dit zeker in kwetsbare gebieden zoals het Biebrza reservaat. We waren er ook over verbaasd dat deze groep vogelkijkers doodleuk hun busjes in het gebied hadden gereden om zo dicht mogelijk en zonder veel inspanning bij de broedgebieden van de Waterrietzangers te komen. Aan het begin van het pad staat nochtans heel duidelijk aangegeven dat motorvoertuigen strikt verboden zijn in het reservaat.

We kampeerden aan de bekende, daarvoor voorziene, plaats bij de "Barwik" boshut. Een kwartiertje wandelen daarvandaan staat het beroemde platform dat uitkijkt op een lek van **Poelsnippen** (*Gallinago media*). Dit is werkelijk de enige plaats in het West-Palearctisch gebied waar zonder veel moeite en verstoring baltsende Poelsnippen kunnen worden gezien. Het gebied werd op het einde van de jaren '80 aangekocht door een Pools natuurliefhebber die het zo wou beschermen (dit is dus privéterrein!). Een Pools vogelkijker vertelde me dat voor de vochtige weide werd aangekocht er soms 4 schuilhutjes met fotografen in het gebied stonden vlak op de baltsplek. Verstoring in het voorjaar was er dagelijkse kost. Nu kan men rustig vanop een platform genieten van het schouwspel bij valavond. We hoorden het klikkende, bubbelende geluid van de baltsende Poelsnippen lang voordat het donker was, maar het was echter moeilijk de vogels terug te vinden tussen de graspollen. Een aantal dieren kregen we echter mooi te zien en we konden alle kenmerken van deze soort duidelijk bekijken.

Verschillende **Noordse nachtegalen** (*Luscinia luscinia*) en **Sprinkhaanzangers** (*Locustella naevia*) zorgden voor een extra soundtrack bij het mysterieuze spektakel van baltsende Poelsnippen. Een onvergetelijke ervaring!

's Nachts hoorden we nog een vrouwtje **Bosuil** (*Strix aluco*) in de bossen rond Barwik.

Dag 2 – Donderdag 24 mei 2001

Een vroegmorgentocht leverde een aantal nieuwe soorten op voor de reis; een **Zwarte Specht** (*Dryocopus martius*), een **Hop** (*Upupa epops*), verschillende zingende **Boomleeuweriken** (*Lullula arborea*), **Fluiters** (*Phylloscopus sibilatrix*) en een paar **Kuifmezen** (*Parus cristatus*).

Bij het ontbijt werden we begroet door een **Wespendief** (*Pernis apivorus*) die laag over de kampeerplek cirkelde.

Rond 08h00 verlieten we de kampplaats en gingen we op weg naar het nabijgelegen dorpje Gugny. Rond dit zeer pittoreske plaatsje met houten huisjes is er een prachtig en gevarieerd landschap met weiden, bossen en vennen.

Rond het dorp zelf kregen we terug de **Boomleeuwerik** (*Lullula arborea*) in de kijker. Terwijl een **Draaihals** (*Jynx torquilla*) aan de voet van een weidepaaltje een mierennest aan het roven was, zaten wat verder 2 paartjes **Grauwe klauwier** (*Lanius collurio*) op een omheining.

Van Gugny loopt er een pad naar een hoge observatietoren die ons een prachtig uitzicht bood op de omgeving. Vanop de toren zagen we een **Schreeuwarend** (*Aquila pomarina*), minstens 3 **Buizerds** (*Buteo buteo*), een **Wespendief** (*Pernis apivorus*), 2 **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*) en een **Sperwer** (*Accipiter nisus*). Het pad loopt door lichtrijk bos waar al onze tuinvogels hun natuurlijk biotoop vinden.

In de namiddag bezochten we de moerassen rond Goniadz en Osowiec. In de rietvelden langs de Biebrza van Goniadz zagen we 3 **Aalscholvers** (*Phalacrocorax carbo*), we hoorden een **Roerdomp** (*Botaurus stellaris*) en observeerden verschillende **Krakeenden** (*Anas strepera*) en **Zomertalingen** (*Anas querquedula*). Er waren natuurlijk ook de **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*) die terug hun balts – luchtshow opvoerden en een **Boomvalk** (*Falco subbuteo*) die kwam paniek zaaien onder de zangvogeltjes.

In de zeggevegetatie zagen we de koppen van broedende **Kraanvogels** (*Grus grus*) en boven de Biebrza vlogen verschillende **Visdiefjes** (*Sterna hirundo*) en **Zwarte sterns** (*Chlidonias niger*). **Noordse nachtegalen** (*Luscinia luscinia*), **Grote karekieten** (*Acrocephalus arundinaceus*) en **Snorren** (*Locustella luscinioides*) zorgden voor een rietorkest. We kregen enkele **Buidelmezen** (*Remiz pendulinus*) van dicht te zien.

Nabij de bunkers van Osowiec staat een hoge observatietoren die uitkijkt op moerassen en bossen. Vlak bij deze toren was een **Buidelmees** (*Remiz pendulinus*) druk bezig zijn kunstig gebouw nestje af te werken. Er kwam een vrouwtje **Grauwe kiekendief** (*Circus pygargus*) overvliegen en we zagen opnieuw verschillende

Ooievaars (*Ciconia ciconia*) en een **Zwarte Ooievaar** (*Ciconia nigra*). Verder nog 3 mannetjes **Zomertaling** (*Anas querquedula*) en een **Ijsvogel** (*Alcedo atthis*), een **Oeverloper** (*Actitis hypoleucos*), 2 **Visdiefjes** (*Sterna hirundinacea*), verschillende **Zwarte sterns** (*Chlidonias niger*) en minstens 2 zangposten van de **Snor** (*Locustella luscinioides*).

Als je de brug over de Biebrza te Goniadz oversteekt kom je wat verder aan een andere observatietoren die uitkijkt over vloedgebieden en meanders. Hier hadden we terug prachtige waarnemingen van baltsende **Watersnippen** (*Gallinago gallinago*). Wat verder graasden 2 Elanden. We sliepen die nacht in hotel "Szbyszko" te Goniadz. In de tuin van het hotel zat een **Europese kanarie** (*Serinus serinus*) te zingen.

Dag 3 – Vrijdag 25 mei 2001

Na een copieus Pools ontbijt reden we richting Bialystok. In de nieuwe "Auchan" supermarkt te Bialystok deden we inkopen (onder andere vlees voor een barbecue) en zetten onze weg richting Semianowka reservoir verder.

We zagen onderweg verschillende **Klapeksters** (*Lanius excubitor*). Het dorpje Bachury, nabij het reservoir zelf, is het broedgebied van de ook in Polen zeldzaam geworden Scharrelaar (*Goracias garrulus*). We hielden even halt bij de plaats waar we de dieren zagen in juni 2000, maar blijkbaar waren er nu nog geen Scharrelaars aanwezig. Misschien waren de vogels nog op weg uit hun overwinteringsgebieden.

Het NO gedeelte van het meer (nabij Bachury dus) biedt een gevarieerd landschap van vijvers, dennenbossen, open water en moddervlaktes. We hadden er prachtige waarnemingen van een volwassen **Zeearend** (*Haliaeetus albicilla*) en een **Zwarte ooievaar** (*Ciconia nigra*). Tijdens de picknick kregen we een **Schreeuwarend** (*Aquila pomarina*) in onze kijkers, alsook een koppel **Bruine kiekendief** (*Circus aeruginosus*), een **Zilvermeeuw** (*Larus argentatus*), 2 mannetjes **Zomertaling** (*Anas querquedula*), een 5-tal **Krakeenden** (*Anas crecca*), 4 **Kuifeenden** (*Aythya fuligula*), een **Dodaars** (*Podiceps cristatus*), baltsende **Kleine plevieren** (*Charadrius dubius*) en verschillende zangposten van **Grote karekiet** (*Acrocephalus arundinaceus*).

Langs het meer, nabij het dorpje Cisowka, staan een aantal gemalen. Tussen het eerste en tweede gemaal broeden de Citroenkwikstaarten (*Motacilla citreola*). We denken dat men een eindje in de drooggevallen stukken moet lopen om de dieren te vinden. Daar we midden in het broedseizoen waren verkozen we er niet in te gaan om eventueel broedende vogels niet te verstoren. Ook in juni 2000 waren we niet succesvol deze soort hier te zien.

Aan een weide aan het laatste pompstation voor de dijk hadden we een onvergetelijke waarneming van 2 **Schreeuwarenden** (*Aquila pomarina*). Eén van de vogels kon minutenlang gevolgd worden door de telescoop zodat we alle details van het verenkleed konden zien, een tweede vogel zat een lange tijd op een hooimijt. Hier zagen we ook een **Hop** (*Upupa epops*), een **Draaihals** (*Jynx torquilla*) en terug een prachtige **Zwarte ooievaar** (*Ciconia nigra*). Aan het laatste gemaal zat ook een grote kolonie **Huiszwaluwen** (*Delichon urbica*) die wel 60 nesten telde.

We besloten de namiddag en de avond door te brengen op de spoorwegdijk die Cisowka en Semianowka verbindt. We ontmoetten een groepje Poolse vogelkijkers en ze toonden ons een roofvogel die op een dode boom zat. "Aquila clanga" zei een van hen tegen ons – door onze telescopen konden we echter niet de noodzakelijke kenmerken zien om deze soort met zekerheid te determineren en, de vogel had een eigenaardige crèmekleurige kop. Dit zou het resultaat zijn van rui of zelfs van parasieten. Na een eindje vloog de vogel weg. We konden de bovenzvleugel goed zien en na een paar minuten kwam de vogel recht boven onze hoofden en konden we nauwkeurig de onderkant van de arend bestuderen ; het subtiele contrast tussen de donkere ondervleugeldekveren en de lichtere handpennen overtuigde ons dat het hier wel degelijk om een **Bastaardarend** (*Aquila clanga*) ging. We merkten ook op dat de Bastaardarend een meer egale, donkere en grijzere impressie naliet dan de Schreeuwarenden die we een uurtje te voren hadden gezien. Omdat we deze soort in het Biebrza-reservaat niet hadden gezien en dus een beetje ontgoocheld waren, was deze observatie hartverwarmend. Drie reisgenoten hadden deze soort nog nooit gezien en hadden de Bastaardarend bovenaan hun verlanglijstje voor de trip geplaatst. Het Semianowkameer is geen traditionele stek om deze roofvogel te zien, maar via een internetnewsgroup hadden we vernomen dat een week voor ons bezoek al een Bastaardarend was gesignaleerd.

Nadat het dier was weggevlogen in westelijke richting, dachten we dat we het niet meer zouden terugzien. Tot ons groot genoegen vonden we de arend echter een 2-tal uur daarna terug op dezelfde plek waar we hem eerder hadden geobserveerd. De vogel jaagde op Waterhoentjes, voerde enkele baltsvluchten uit en zette

zich ten slotte, niet eens zo ver van ons verwijderd, op de grond. We kregen de vogel terug enkele minuten prachtig te zien door onze telescopen. Achteraf beschouwd denken we dat je in je leven maar één keer de kans krijgt om één van Europa's zeldzaamste roofvogels zo goed te zien.

Vanop de spoorwegdijk zagen we natuurlijk nog vele andere soorten ; **Futen** (*Podiceps cristatus*), 15 **Grote zilverreigers** (*Egretta alba*), 3 **Zwarte ooievaars** (*Ciconia nigra*), 3 **Grauwe ganzen** (*Anser anser*), 2 paartjes **Sloebenden** (*Anas clypeata*), 2 mannetjes **Smient** (*Anas penelope*) en nog een adulte en een juveniele **Zeearend** (*Haliaeetus albicilla*) – we zagen minstens 3 verschillende Zeearenden tijdens ons bezoek aan Semianowka reservoir – **Bruine kiekendieven** (*Circus aeruginosus*), een vrouwtje **Grauwe kiekendief** (*Circus pygargus*), één enkele **Kemphaan** (*Philomachus pugnax*), er was een luidruchtige kolonie **Kokmeeuwen** (*Larus ridibundus*), enkele **Stormmeeuwen** (*Larus canus*) – we denken dat er minstens één paar Stormmeeuwen huisde in de Kokmeeuwenkolonie. Het Semianowkameer maakte ook zijn reputatie waar als een goed gebied om sterns te zien ; we noteerden achtereenvolgens ; 2 **Dwergsterns** (*Sterna albifrons*), vele **Visdiefjes** (*Sterna hirundo*) en 2 **Witwangsterns** (*Chlidonias hybridus*). Dat we er geen Zwarte sterns en Witvleugelsterns zagen die dag is waarschijnlijk puur toeval want deze soorten broeden hier ook in de buurt.

Op de dijk konden we nog een mannetje **Tapuit** (*Oenanthe oenanthe*), zeer vele **Rietzangers** (*Acrocephalus schoenobaenus*) en **Paapjes** (*Saxicola rubetra*) zien. Paapjes zijn trouwens verassend algemeen in Polen. We konden ook nog een Vos zien jagen op een droog gevallen stuk van het meer.

We kampeerden op een heideveldje nabij Cisowka en we vierden een onvergetelijke dag met een heerlijke barbecue en lekker Pools bier (Zywiec !). De geesten waren echter nog helder genoeg om 's nachts de zang te horen van een **Kwartel** (*Coturnix coturnix*) en **Nachtzwaluw** (*Caprimulgus europaeus*).

Dag 4 – Zaterdag 26 Mei 2002

Op slechts een 20-tal minuutjes rijden van Semianowka ligt reeds het noordelijk gedeelte van het Bialowieza woud. Door het woud lopen vele bospaadjes en vele weggetjes zijn verhard en zijn met de wagen berijdbaar. Zo zijn vele verschillende boshabitats gemakkelijk toegankelijk. Het reservaat zelf is enkel toegankelijk onder begeleiding van een gids. Je geraakt er zelfs niet te voet in; je moet een paard en kar inhuren aan het Paleispark. Indien je een aantal dagen te spenderen hebt, is zo'n bezoek zeker een aanrader, wij hadden echter maar één dag, dus besloten we enkel de productiebossen te bezoeken.

We reden het bos binnen van het dorpje Swinoroje. Aan de rand van het bos bleef een **Schreeuwend** (*Aquila pomarina*) in een eik zitten, zelfs toen we stopten vlak bij de boom. Eens we door het bos zelf reden hielden we af en toe eens halt om naar de zangvogels te luisteren. Een prachtig roodborstig mannetje **Kleine vliegenvanger** (*Ficedula parva*) liet zich meer dan 20 minuten bewonderen. De zeer explosieve zang van dit kleine vogeltje vergeten we nu nooit meer. Een paar bomen verder zat een **Withalsvliegenvanger** (*Ficedula albicollis*) bij een nestkastje en nog wat verder merkten we een paartje **Bonte vliegenvangers** (*Ficedula hypoleuca*) op. Withalsvliegenvangers en Bonte vliegenvangers zijn algemeen in het Bialowieza woud. Kleine vliegenvangers zijn er ook heus niet zeldzaam en makkelijk te detecteren op hun zang. De zang van de Kleine vliegenvanger doet een beetje aan het liedje van een Fitis denken, maar dan sneller, luider en explosiever.

We hadden ook mooie waarnemingen van **Fluïters** (*Phylloscopus sibilatrix*), een **Boomkruiper** (*Certhia familiaris*) (de Kortsnavelboomkruiper (*Certhia brachydactyla*) is verondersteld hier meer algemeen te zijn dan de Boomkruiper), een **Grote bonte specht** (*Dendrocopus major*) en **Boomklevers** (*Sitta europaea*).

Bij een open plek met een beek en een weelderige moerasvegetatie nabij het dorpje Budy hoorden en zagen we de eerste **Krekelzanger** (*Locustella fluviatilis*) voor de trip. Daar ontmoetten we een groepje Engelse vogelkijkers die ons een goede plek daar niet ver vandaan aanduiden om de Sperwergrasmus te zien. En inderdaad, in een open plek nabij het dorpje Teremiski zagen we al vlug een zingende **Sperwergrasmus** (*Sylvia nisoria*) in zijn typische biotoop ; een open plek met verspreid staande bomen, wat stromend water in de buurt en een koppel Grauwe klauwieren (*Lanius collurio*) in de omgeving. Sperwergrasmussen leven in een soort van symbiose met Grauwe klauwieren.

Tijdens de picknick in Teremiski hoorden we een **Gekraagde roodstaart** (*Phoenicurus phoenicurus*). De namiddag brachten we door rond Bialowieza-dorp en zijn Paleispark ("Park Palacowy"). Een wandeling in het prachtige park leverde hetvolgende op ; een **Schreeuwend** (*Aquila pomarina*), een **Buizerd** (*Buteo buteo*), een **Wespendief** (*Pernis apivorus*), **Grote bonte specht** (*Dendrocopus medius*), **Middelste bonte specht** (*Dendrocopus medius*), **Draihals** (*Jynx torquilla*), **Kramsvogels** (*Turdus pilaris*) – Kramsvogels zijn

algemene broedvogels in NO Polen – **Grote karekieten** (*Acrocephalus arundinaceus*), **Spotvogels** (*Hippolais icterina*), **Fluiters** (*Phylloscopus trochilus*) en een mogelijke **Grauwe fitis** (*Phylloscopus trochiloides*). We hoorden een vogel zingen die wel eens goed een Grauwe fitis geweest had kunnen zijn, maar we waren het niet zeker. Niemand in onze groep had trouwens ervaring met de zang van deze soort. Vele nestkastjes waren bewoond door **Grauwe vliegenvangers** (*Muscicapa striata*) en **Withalsvliegenvangers** (*Ficedula albicollis*).

Nadat we onze bagage in het bed & breakfast hotelletje gelaten hadden, gingen we naar het "Zebra Zubra" pad. Dit knuppelpad loopt enkele kilometer in een vochtig bos met veel Els, Berk en Eik. Daarenboven staan er zeer vele dode bomen. Het ideale biotoop voor spechten. Aan de ingang van het Zebra Zubra zat een **Koperwiek** (*Turdus iliacus*) te zingen. We kenden allemaal deze soort als wintergast in onze contreien, maar het was de eerste maal dat we z'n wonderbaarlijke liedje hoorden. Een beetje verder zat een **Krekelzanger** (*Locustella fluviatilis*) te zingen. Het "liedje" van de Krekelzanger is zowaar nog mechanischer dan van een Sprinkhaanzanger of een Snor. We kunnen het best omschrijven als de imitatie van een naaimachine.

Na lange tijd zoeken kregen we de eerste specht in het vizier; we waren een beetje ontgoocheld dat het "maar" een **Grote bonte specht** (*Dendrocopus major*) was. Niet getreurd echter, een paar ogenblikken later kwam de vedettesoort van dit gebied zich mooi en lang tonen; de **Witrugspecht** (*Dendrocopus leucotos*). Een mannetje (met rood op de kop) zat in een dode berk rustig zijn kostje uit de schors te peuteren. We vonden wat piksporen in bomen van de Drieteenspecht (*Picoides tridactylus*), maar de vogel zelf zagen we niet.

Dag 5 – Zondag 27 Mei 2001

We hadden een vroegmorgentocht gepland in de bossen nabij Zwierzynec en we hadden gehoopt wat grote zoogdieren te zien. Bialowieza is bekend om zijn Everzwijnen, Edelherten, Reeën, en natuurlijk de Wisenten. Er zitten echter ook nog een paar roedels Wolven en de Lynx schijnt bijlange niet zo zeldzaam te zijn. Deze soorten zijn echter extreem moeilijk te zien, maar we vonden het het proberen waard. Van de zoogdieren zagen we enkel het Ree, maar een aantal mooie vogelsoorten hadden onze lange wandeling toch de moeite gemaakt; we hoorden een **Grijskopspecht** (*Picus canus*) en we kregen nog een mannetje **Kleine vliegenvanger** (*Ficedula parva*) in het vizier. In een open plek hoorden we een **Kwartelkoning** (*Crex crex*) en zagen we een 6-tal **Raven** (*Corvus corax*) foerageren op een Wisentkarkas.

In een gemengd bos meer nabij Hajnowka toe hoorden we een **Hazelhoen** (*Bonasa bonasa*) en één lid van onze groep had het geluk het dier te zien. Over de baan door het bos vloog laag een **Houtsnip** (*Scolopax rusticola*).

Rond de middag reden we terug naar Warschau en vlogen we terug naar huis via Frankfurt.

Tijdens deze 5 dagen zagen we 150 vogelsoorten (dezelfde trip op 1-4 juni 2000 leverde 156 soorten op).

Praktische informatie

Wanneer te bezoeken

Tussen half mei en half juni is waarschijnlijk de beste periode om NO Polen te bezoeken. De meeste zomergasten zijn dan teruggekeerd. In de tweede helft van mei kunnen nog veel doortrekkers worden gezien. In principe is het weer mooi en droog tijdens die periode (tijdens onze trip hadden we 5 dagen werkelijk prachtig zomerweer), 's nachts kan het dan echter nog koud zijn en zelfs licht vriezen.

Kaarten

Goede kaarten van Polen kunnen in België of Nederland gekocht worden in de betere boekhandel. Verder kun je die ook kopen in de luchthaven Okencie te Warschau of bij een benzinstation onderweg.

De PTOP (de Noord-Podlasie Vereniging voor Vogelbescherming) publiceerde 2 kaarten van de Biebrza reservaat (een kaart van het zuidelijk deel en een kaart van het midden – en noordelijke deel) en 2 kaarten van het Bialowieza (het Poolse en Witruisische deel van het woud). Deze stafkaarten zijn zeer gedetailleerd, gebruiksvriendelijk en er wordt aangegeven waar te zoeken voor specifieke soorten. Verenigingen in de rest van Europa kunnen deze kaarten gerust gebruiken als het beste voorbeeld over hoe een kaart moet worden gemaakt van een vogelreservaat. Enige voorzichtigheid met het melden waar bepaalde soorten kunnen

worden gezien is wel op zijn plaats. Deze PTOOP kaarten kunnen worden gekocht in boekhandels in Bialystok. Ook in hotels in Goniadz en Osowiec zijn deze kaarten te koop. Souvenirstalletjes aan het paleispark te Bialowieza bieden soms deze kaarten aan.

Ik vond een zeer gedetailleerde kaart van het Semianowka reservoir in een boekhandel te Bialystok. Deze kaart is zeer handig als je het Semianowka gebied wilt verkennen.

Overnachting

De avontuurlijke kampeerder kan in het wild kamperen, doch een aanrader is het niet. In mei en begin juni zijn de meeste hotels reeds een jaar op voorhand gereserveerd door verenigingen en firma's die groepsnatuurreizen organiseren. In hotel "Zbyszko" te Goniadz hebben we echter 3 jaar op rij kunnen overnachten zonder vooraf te reserveren.

Biebrza – kamperen is toegestaan in Barwik (boswachterij) en in Gugny (en sommige andere plaatsen in het Biebrza bassin). Vergeet echter niet een toegangsticket aan te schaffen bij de parkdirectie in Osowiec (tel 00 48 272 06 20 fax 00 48 86 272 06 21). De boswachter te Barwik verkoopt ook toegangstickets en hij kan je ook een kleine som daarbovenop vragen als je daar kampeert.

In **Goniadz** hebben we overnacht in het "Zbyszko" hotel (ul. Sw. Rozalli – Goniadz – tel 00 48 86 72 00 74). Men spreekt er aan de receptie Pools en een beetje Duits. De kamers zijn sober, maar er is een warme douche op de kamer. Het restaurant kan, gezien de omstandigheden, als "goed" worden omschreven.

Semianowka – we kampeerden op een veld nabij Cisowka. Wees voorzichtig niet te dicht bij de Witruisische grens te kamperen, en dit om veiligheidsredenen. Een vriendelijke Poolse grenswacht heeft ons hierop gewezen.

Bialowieza – via een Poolse vriend konden we reserveren in bed & breakfast "Eko – Sen" – ul. Tropinka 51 – Bialowieza (tel/fax 00 48 85 68 12 735). Men spreekt er enkel Pools. De vrouw des huizes zal u 's morgens verrassen op het meest calorierijke ontbijt dat men u ooit heeft voorgeschoteld.

Men kan kamperen in het dorpje "Grodek" (een 3-tal kilometer ten ZO van Bialowieza) – op deze camping is er een douche met warm water. Er zijn nog andere kampeergelegenheden in de omgeving van Bialowieza.

Het vinden van hotelaccommodatie in Bialowieza in mei en juni kan moeilijk zijn.

verslag : Ignaas Robbe (juni 2001)